

NORMENT

Norsk senter for forskning
på mentale lidelser

Skjebne eller patologi

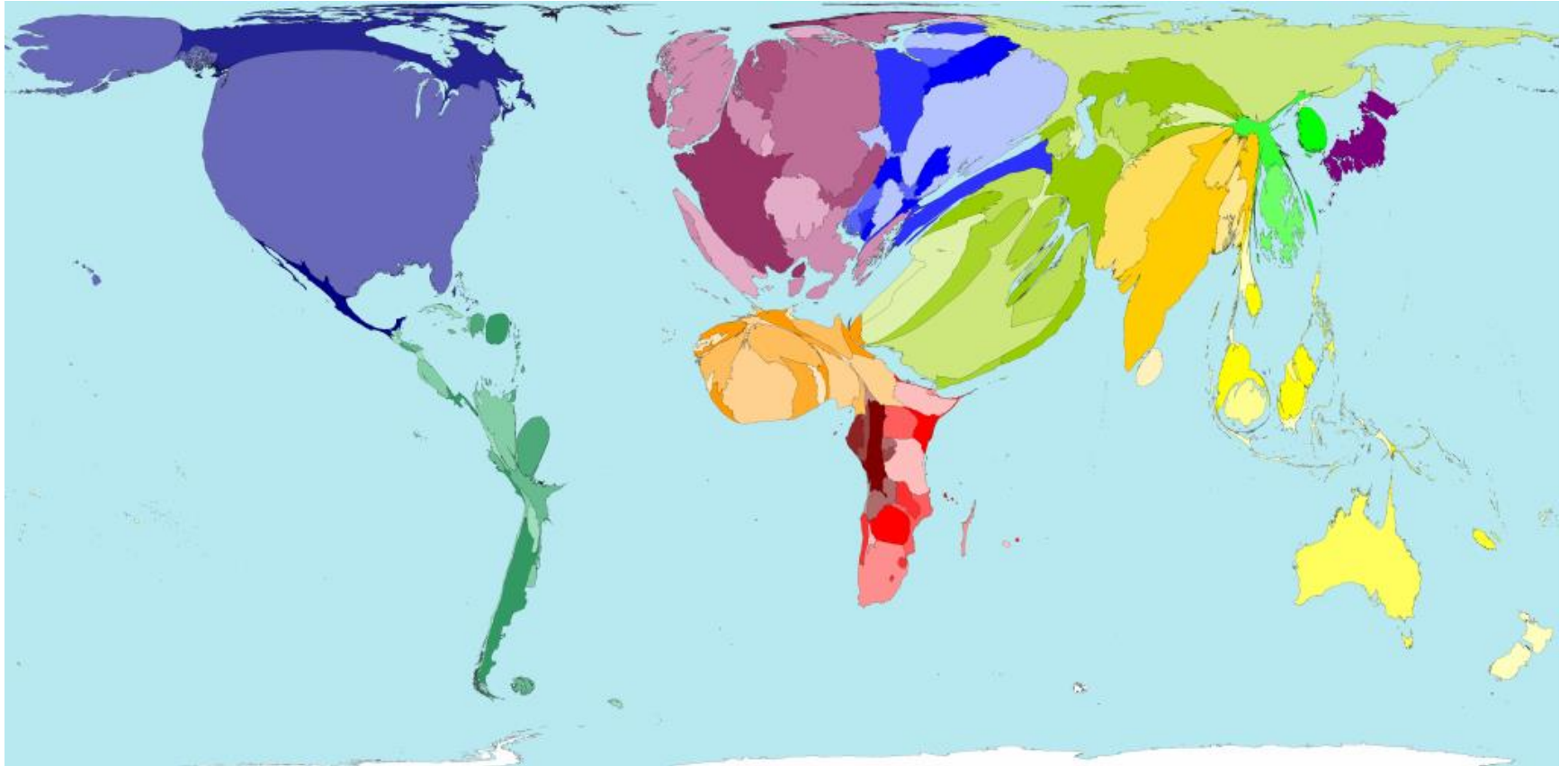
Introduksjon til kryss-kulturell forhold ved traumereaksjoner

Akiah Ottesen Berg, NORMENT & Akuttpsykiatrisk avdeling, OUS

Psykolog, PhD

a.o.berg@medisin.uio.no

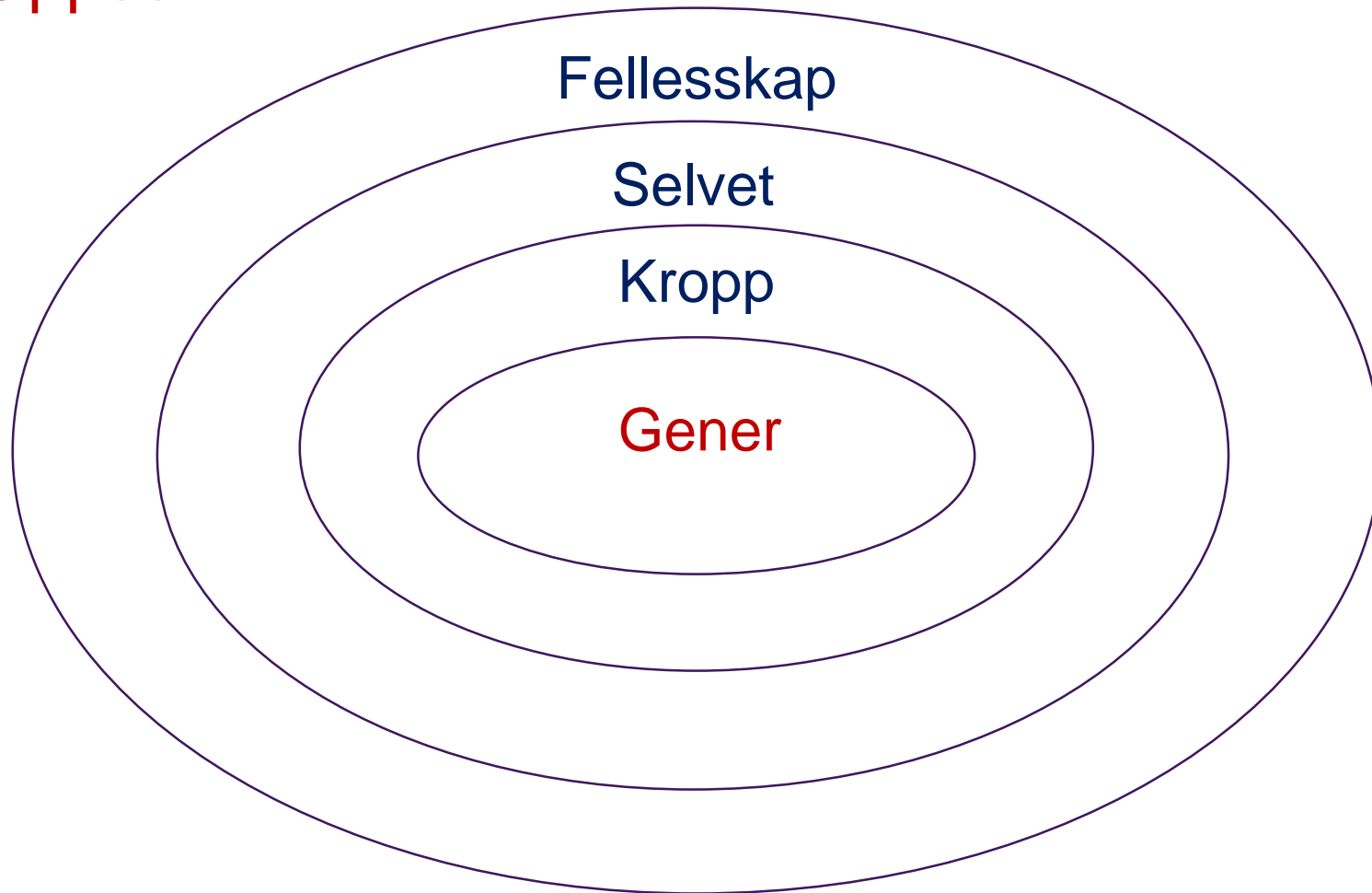
Verden er i rask endring

Kultur er REFLEKS

Oppsett

Parallell arv teorien

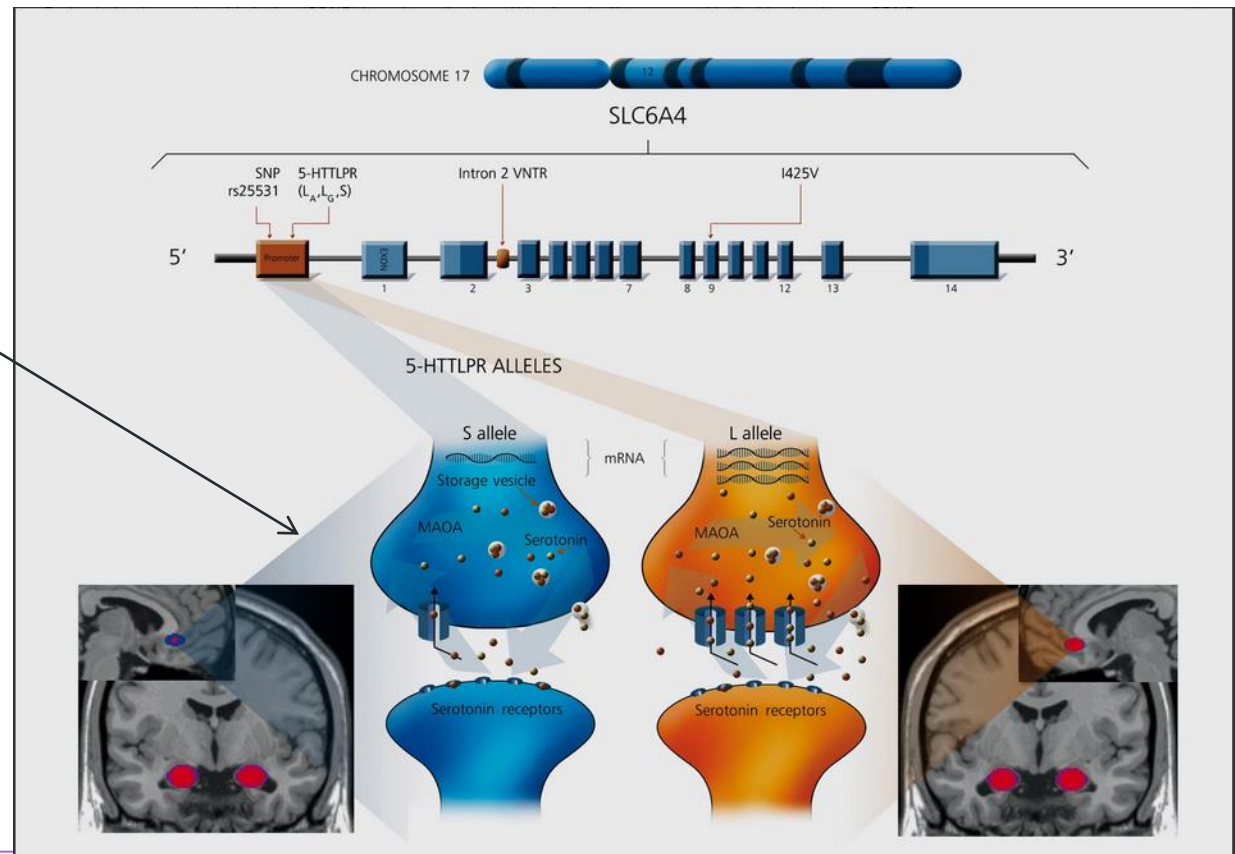
- Den parallelle arv teorien om menneskelig atferd påstår at kulturelle trekk er adaptive og utvikler seg og påvirker det sosiale og fysiske miljøet, et miljø som genetisk seleksjon også påvirker.

(Boyd and Richerson, 1985)

Gener påvirker atferd

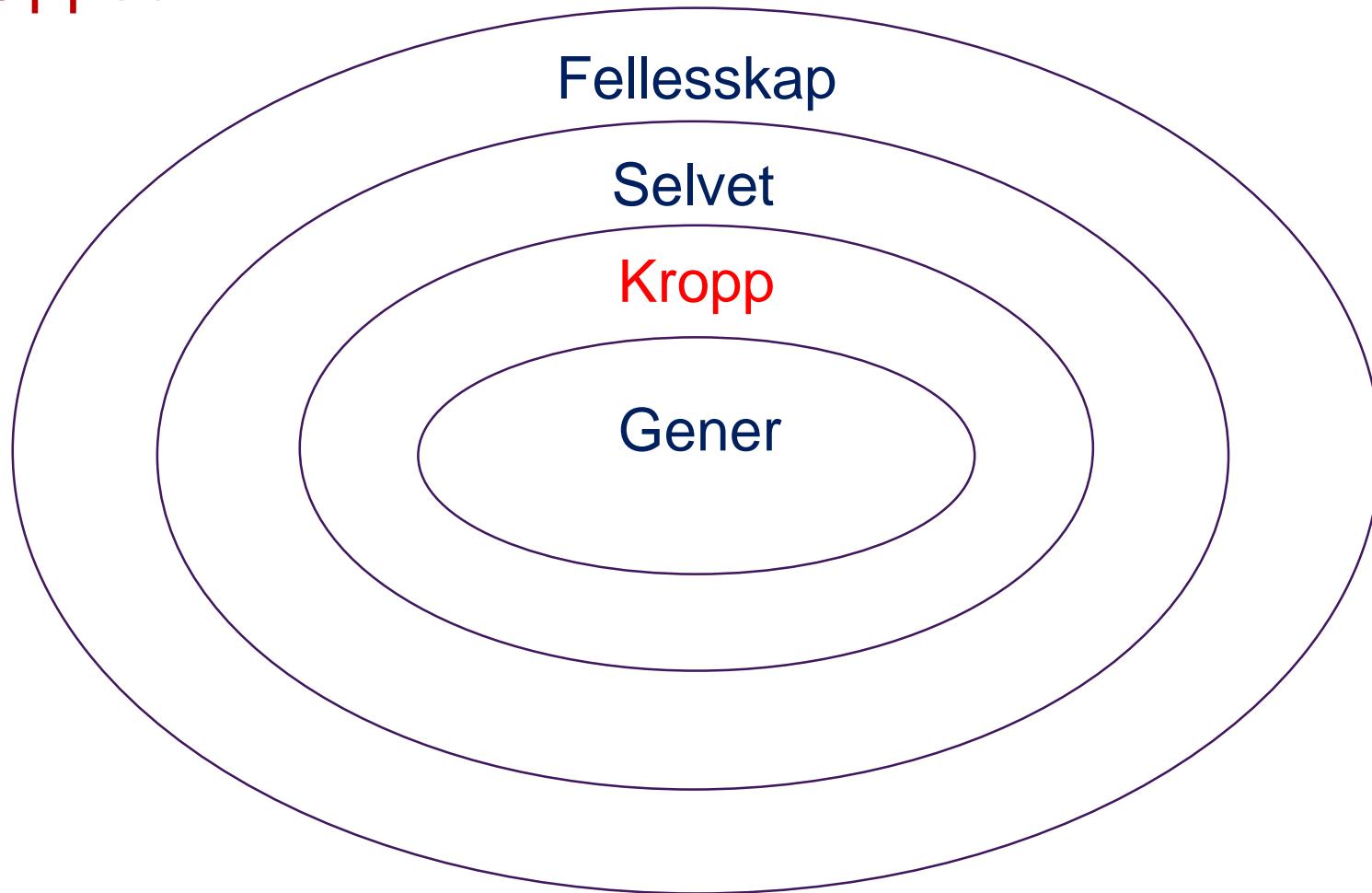
- Mer negative emosjoner
- Mer angst
- Unngåelsesatferd
- Fryktbetinging
- Oppmerksom mot negativ info.
- Depresjon ved kronisk stress
- Økt amygdala respons

Kultur-gen evolusjon

- Vi er muligens ikke sårbare for en spesifikk reaksjon på traume, men sårbare for å utvikle en lidelse dersom vi opplever alvorlig stress under visse kulturelle betingelser.
- Har betydning for hvilke støtte man kan trenge og kan bety at lidelse oppstår delvis i sammenheng med konflikt mellom genetisk uttrykk og fellesskapets forventning.
- Lidelsen oppstår i dette spennet.

Oppsett

Kropp og sinn

- Hjerte- og karlidelser og angst/depresjon

(Tully, Cosh, & Baumeister, 2014)

- Tidlig traume og fysisk sykdom

ACE study: <http://www.cdc.gov/ace/outcomes.htm#Chronic>

- Psykogen og somatoform dissosiasjon

- Nevrologi

- Psykoselidelser, dødelighet og immunforsvar

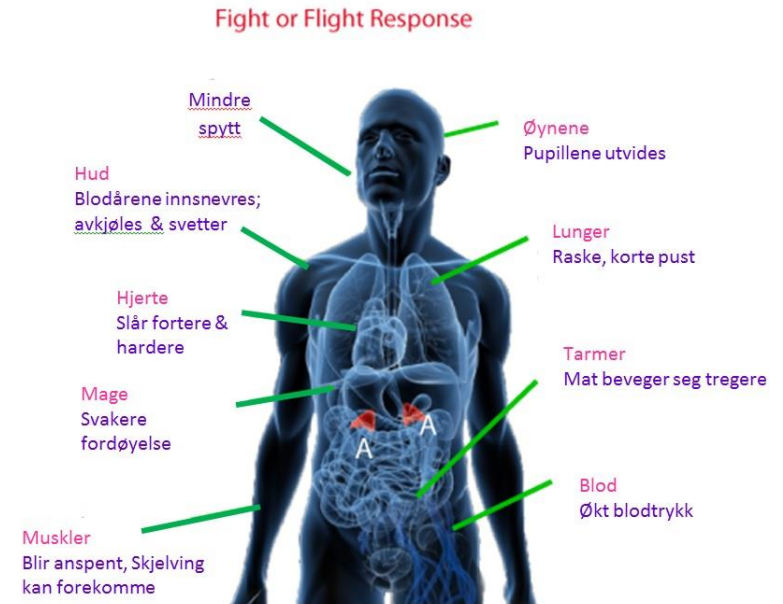
- Dør 20 år tidligere enn andre

<http://forskning.no/blogg/forskningssykehuset/psykisk-sykdom-kan-vaere-farlig-kroppen>

Kropp og Traume

- Flyktninger har mer:
  - Traumelidelse
  - Presenterer oftere med somatisk symptomer
  - Mer medisinsk uforklarlige symptomer
  - Mer somatisering

(Laban et al. 2008; Rohlof et al.2014)

Kropp

Carlos

Art L'brut i Lausanne

Somatisering

- Eksklusjonsdiagnose
- Stigma?
- Psykologisering?

(Rohlof, Knipscheer, & Kleber, 2014)

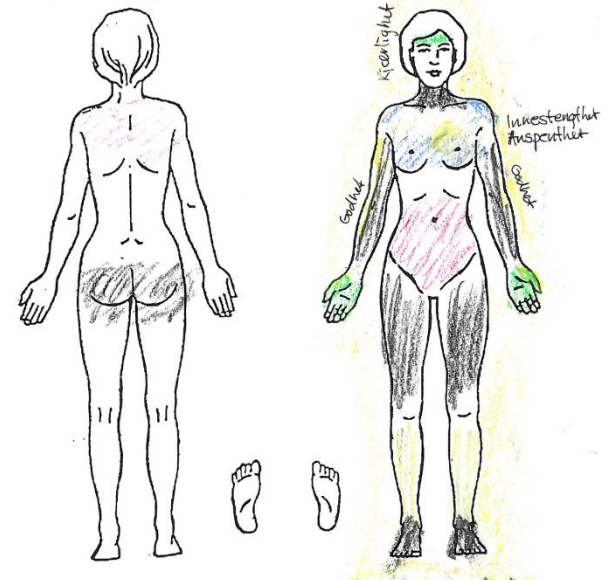
Kliniske betraktninger

- Et holistisk perspektiv
  - Alle symptomer kommer fra samme nervesystem
- Bottom-up
- Finne et felles språk

Namn... M. [unclear] ..... Datum... 21/01-05 (1)

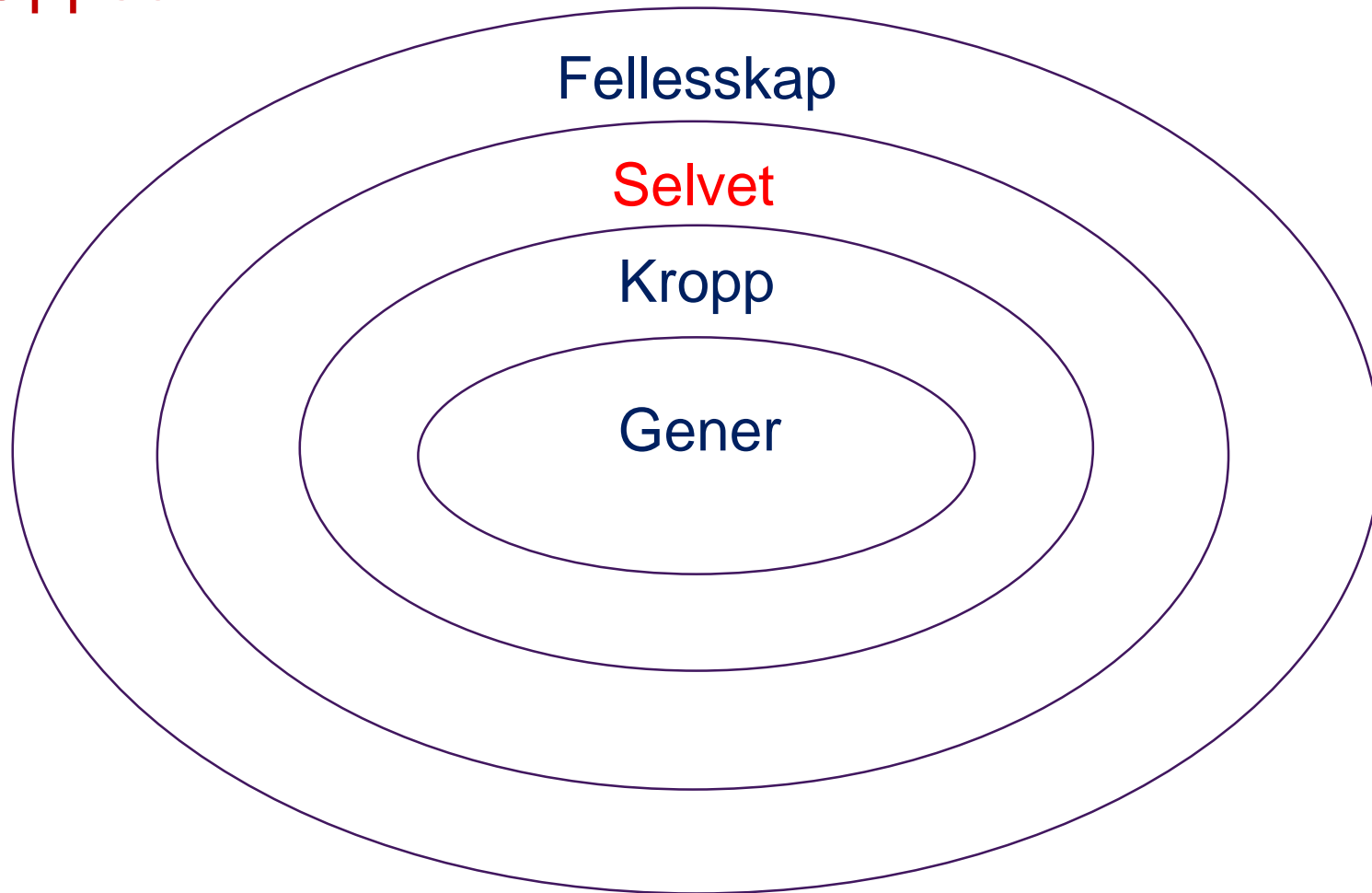
Rita in Dina symptom med hjälp av färger och symboler. Hitta gärna Dina egna symboler och uttryck. Beskriv även hur det är inuti kroppen och huvudet.

Huggande	Trötthet	Symmetri Vrikel
Murrende Molende	Ömma punkter	Kramp Skam Klump
Chokk Stelthet	Brinnande	<u>Kjelms</u> <u>Anspen</u>
Stickande	Tankeprede forvirring	<u>Redsel</u>
<u>Tyngd</u>	Oro	

**Kroppskartet
Van der Weele AS**

Oppsett

INDIVIDUALISTISK

KOLLEKTIVISTISK

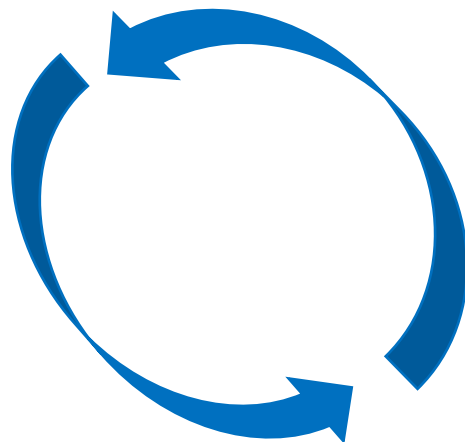
MÅL

Autonomi

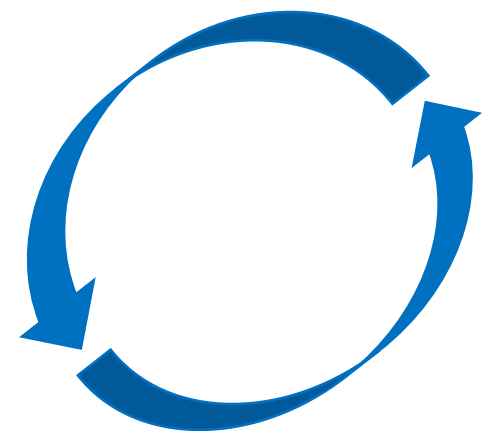
Felleskap

Mestring

Harmoni

SELVET
Autobiografiske
minner
Selv-skjema

INDIVIDUALISTISK

KOLLEKTIVISTISK

MÅL

Autonomi

Felleskap

Mestring

Harmoni

TRAUME
Reaksjon

*Jeg klarer ikke å
mestre ting alene*

Jeg er uselvstendig

Manglende
autonomi

Selvbeskyttelse

*Jeg sviktet
fellesskapet*

Jeg er selvpptatt

Ingen PTSD

PTSD

Ingen PTSD

Kliniske betraktninger

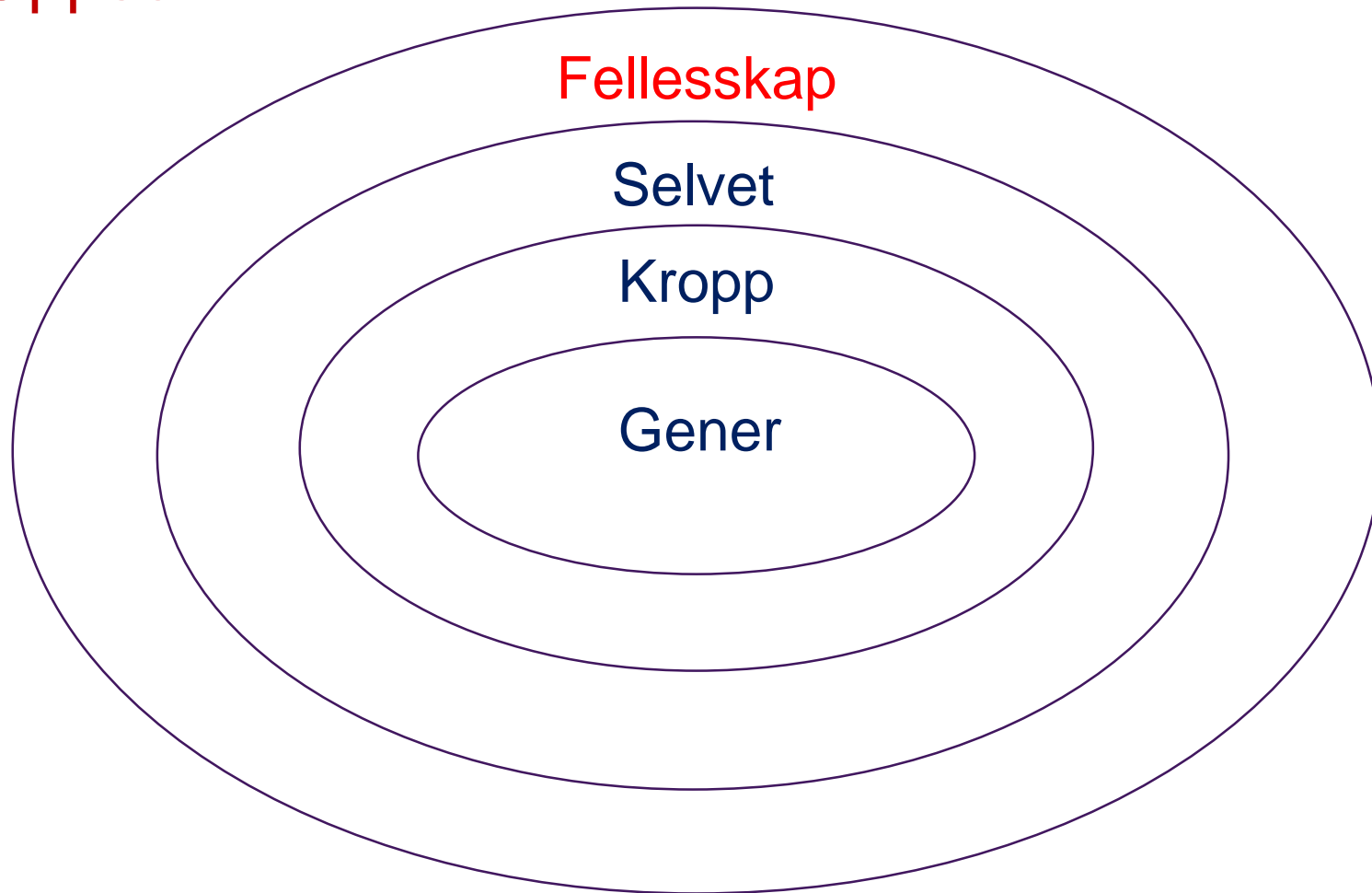
- Eksponering
  - Sosial fokus
    - Relasjoner

Henry Darger
Art L'brut i Lausanne

Oppsett

Fremmedgjøring

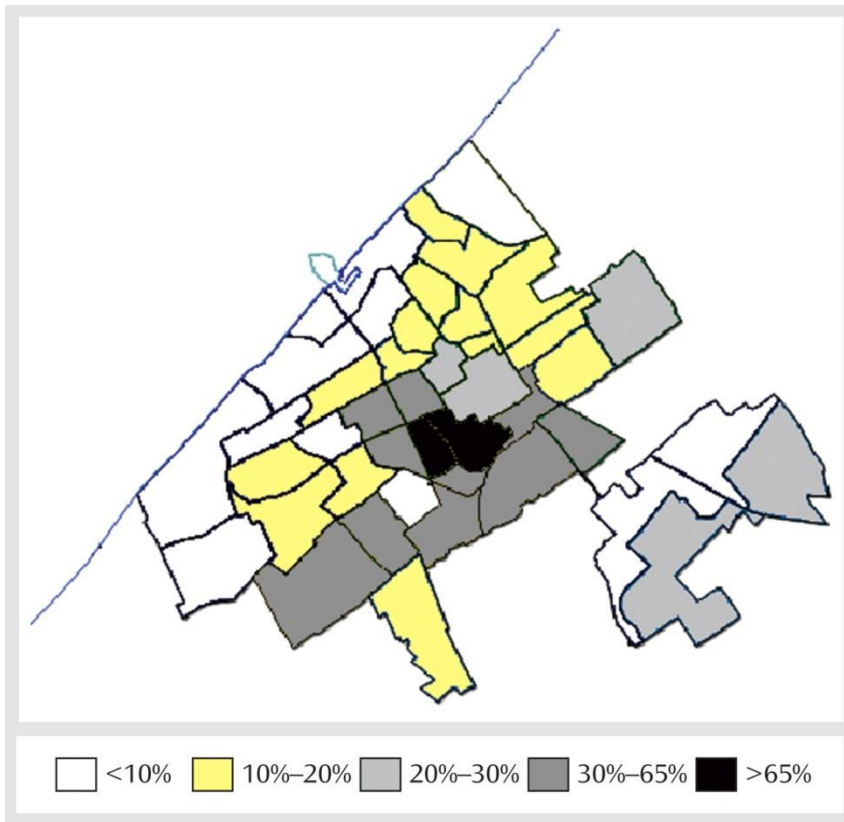
- Beskytte egen befolkning
- Kollektiv historie
- Fellesskap

Sebastian Junger:

<http://www.vanityfair.com/news/2015/05/ptsd-war-home-sebastian-junger>

Psykose

- Har sammenheng med:
  - Post-migrasjon
  - Etnisk tetthet
  - Fremmedgjøring
  - Opplevd diskriminering

«Healing rituals»

- Ritualer kan
  - virke avslappende
  - gi vekslende oppmerksomhet
  - økt positive følelser
- Gir økt fleksibilitet
- Sosialt samhold og solidaritet

Cheyenne Medicine Man by Howard Terpning
<http://www.itmonline.org/arts/arthealing.htm>

Oppsummering

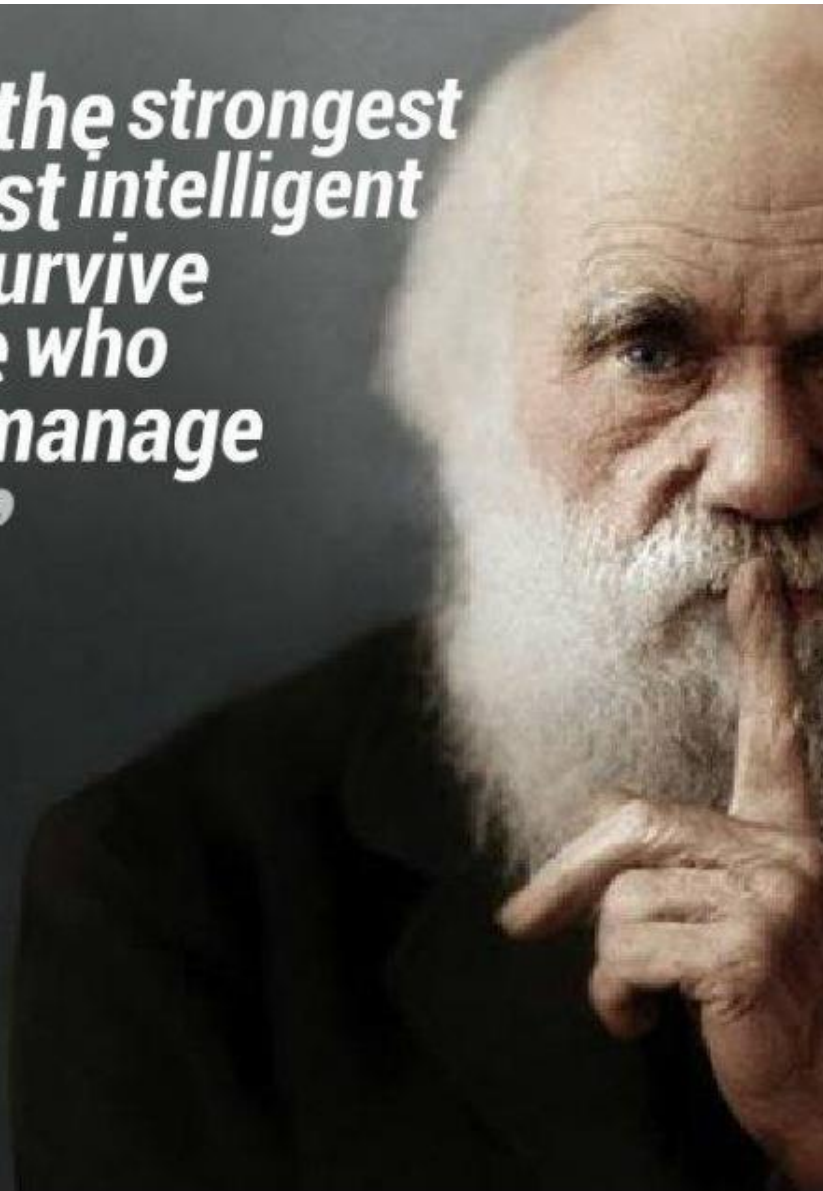
- Gener og kultur har utviklet seg sammen gjennom evolusjon og dette påvirker muligens forekomst av psykisk lidelse
- Kroppens rolle i psykisk lidelse underdrives i vestlig medisin
- Endring av selv-skjema og selv-begrep etter traume har sammenheng med kulturelle holdninger
- Fellesskap og samhold påvirker forekomst av både PTSD og psykose og er et viktig fokus i behandling

Kliniske betraktninger

- Inkluder kroppen i behandling av psykisk lidelse
  - Bare gjør det
- Kartlegg kulturelle holdninger hos alle
- Fokus på samhold og fellesskapet
  - Familiearbeid, samhold i gruppeterapi, fellesskap i kommunalt arbeid

***“It is not the strongest
or the most intelligent
who will survive
but those who
can best manage
change.”***”

Charles Darwin

Referanser

- Jobson 2009 – Drawing current posttraumatic stress disorder models into the cultural sphere: The development of the «threat to the conceptual self model»: *Clinical Psychology Review*
- Rohlof, H., J. Knipscheer and R. Kleber (2014). "Somatization in refugees: a review." *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology* 49(11): 1793-1804.
- Chiao JY, Blizinsky KD (2010). Culture–gene coevolution of individualism–collectivism and the serotonin transporter gene. *Proceedings of the Royal Society B: Biological Sciences* 277, 529-537.
- Hinton DE, Kirmayer LJ (2013). Local responses to trauma: Symptom, affect, and healing. *Transcultural Psychiatry* 50, 607-621.